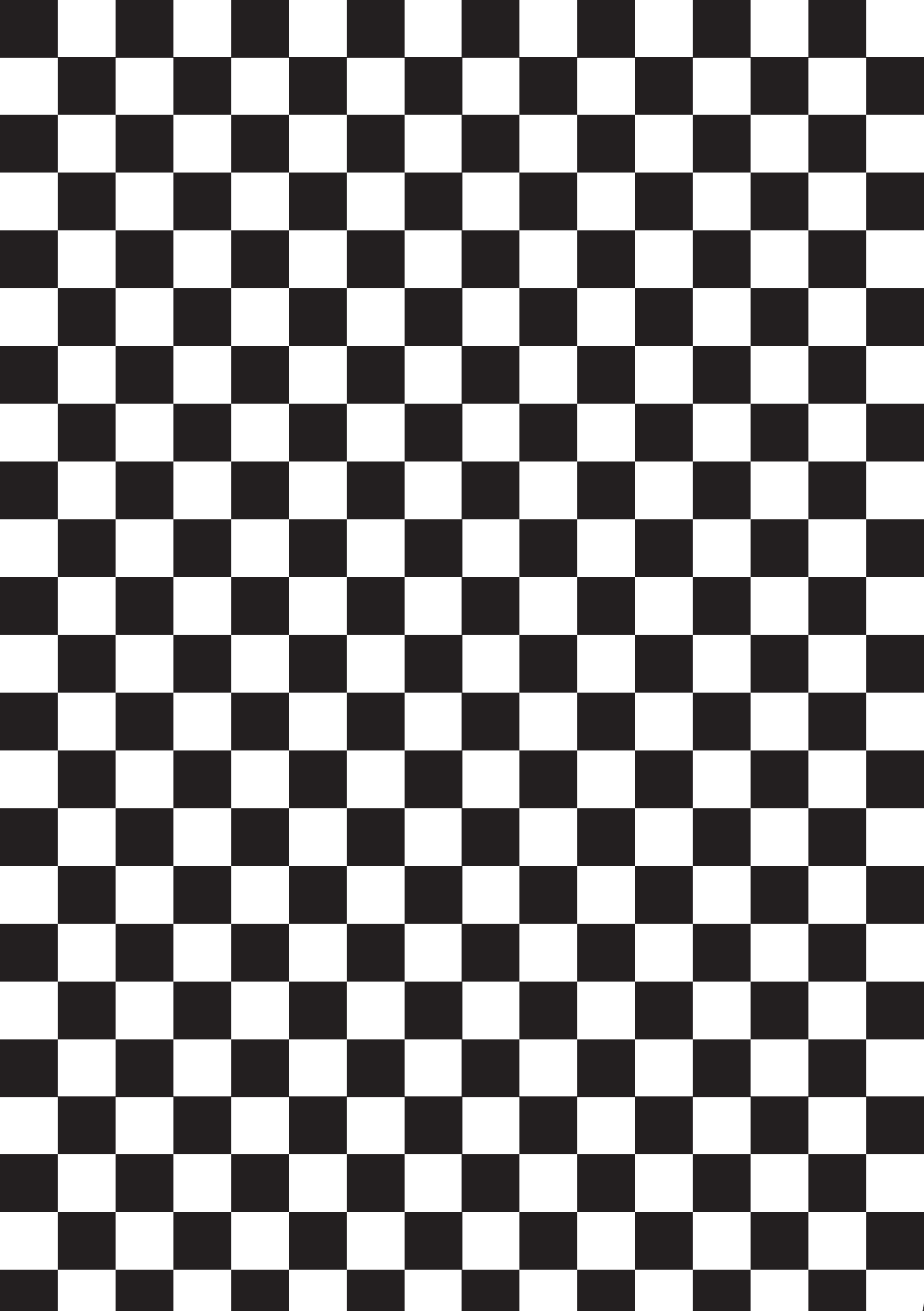

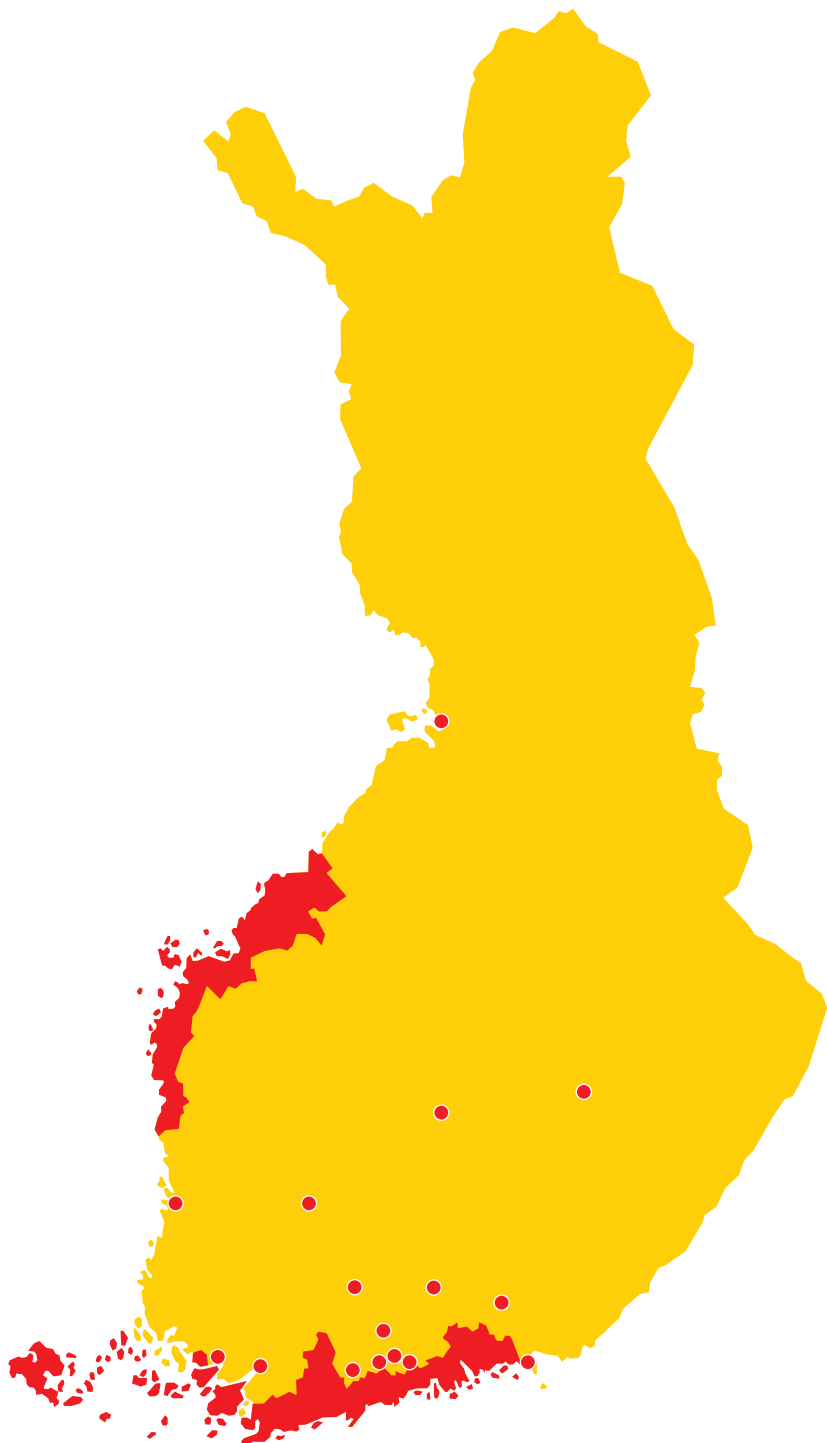
Ruotsinkielisenä Suomessa

Tämä on Folktinget

Svenska Finlands folkting, Folktinget, on Suomen ruotsinkielisen väestön poliittinen yhteistyöelin. Folktingetin tehtävä on edistää ruotsinkielisen väestön oikeuksia ja etuja. Folktinget työskentelee myös tukeakseen ja vahvistaakseen suvaitsevaista kieli-ilmastoa, ruotsin kielen asemaa ja ruotsinkielistä kulttuuria Suomessa.

Tehtävänsä suorittamiseksi Folktinget on yhteydessä poliitikkoihin ja viranomaisiin, antaa lausuntoja, on kuultavana eduskunnan valiokunnissa, tiedottaa ja ottaa vastaan kyselyjä kielellisistä oikeuksista sekä järjestää seminaareja ja tapahtumia. Toimintaa ohjaa laki Folktingetistä.

A map of Finland where the coastal regions are highlighted in red and the inland region is highlighted in yellow. The red regions are labeled as Pohjanmaa (Österbotten), Turunmaa (Åboland), Ahvenanmaa (Åland), and Uusimaa (Nyland). The yellow region is the rest of the country.

POHJANMAA
(Österbotten)

TURUNMAA
(Åboland)

AHVENANMAA
(Åland)

UUSIMAA
(Nyland)

Siksi ruotsia Suomessa

Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi. Täällä asuu 5,5 miljoona ihmistä, joista noin 300 000:n henkilön äidinkieli on ruotsi.

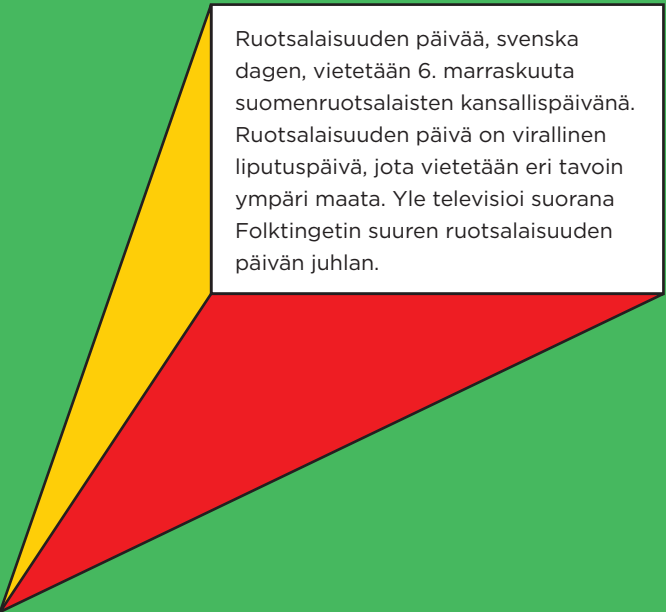
Puhumme suomea ja ruotsia Suomessa, koska maa oli noin 700 vuoden ajan osa Ruotsia. Siksi valtionhallinnolla, oikeuslaitoksella ja koulutusjärjestelmällä on suuria yhtäläisyyksiä Ruotsin vastaavien rakenteiden kanssa. Ruotsin ja Venäjän välisen sodan 1808-1809 jälkeen Suomesta tuli autonominen osa Venäjää. Venäjän vallan aikana jo olemassa olevat yhteiskuntarakenteet auttoivat Suomea säilyttämään autonomian, ruotsin jäädessä hallinnon ja koulutuksen kieleksi. Venäjän vallankumouksen seurauksena Suomesta tuli itsenäinen tasavalta 6. joulukuuta 1917.

Ruotsin kieli on tärkeä syy siihen, että Suomi on osa Pohjolaa. Pohjoismainen yhteistyö on poliittisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti tärkeää.

Kielelliset perusoikeudet

Suomi ja ruotsi ovat Suomen kansalliskielet. Perustuslain mukaan suomen- ja ruotsinkielisellä väestöllä on yhtäläiset oikeudet kulttuuri- ja yhteiskuntapalveluihin.

Vaikka et puhuisi suomea tai ruotsia, voit valita haluatko elää elämäsi Suomessa suomeksi tai ruotsiksi. Perusoikeudet koskevat kaikkia, jotka oleskelevat Suomessa tai ovat yhteydessä suomalaisiin viranomaisiin, riippumatta kansallisuudesta tai kansalaisuudesta.

Ruotsalaisuuden päivää, svenska dagen, vietetään 6. marraskuuta suomenruotsalaisten kansallispäivänä. Ruotsalaisuuden päivä on virallinen liputuspäivä, jota vietetään eri tavoin ympäri maata. Yle televisioi suorana Folktingetin suuren ruotsalaisuuden päivän juhlan.

Asiointi viranomaisten kanssa

Kielilainsäädäntö määrää, missä tilanteissa sinulla on oikeus käyttää ruotsia asioidessasi eri viranomaisten (verotoimisto, Kela, maistraatit) kanssa. Perustuslain ja kielilain lisäksi säädöksiä on kymmenissä eri laeissa ja asetuksissa. Pääsääntönä on, että sinulla on oikeus käyttää suomea tai ruotsia asioidessasi kaksikielisten kunnallisten tai valtiollisten viranomaisten kanssa. Yksityisen yrityksen ei tarvitse palvella sinua ruotsiksi, mutta monet yritykset palvelevat joka tapauksessa molemmilla kielillä.

Kunta on joko yksi- tai kaksikielinen suomi tai ruotsi enemmistökielenä. Kunta on kaksikielinen, jos vähemmistö muodostaa vähintään kahdeksan prosenttia asukkaista tai 3 000 henkilöä. Kunta voi olla myös vapaaehtoisesti kaksikielinen.

Viranomaisten tulee oma-aloitteisesti huolehtia kielellisten oikeuksiesi toteutumisesta käytännössä. Esimerkiksi verkkosivuilla, opasteissa ja esitteissä ruotsin kieli tulee olla näkyvästi esillä.

Suomenruotsi määritellään yleensä ruotsin kielen alueelliseksi variantiksi, jota suomenruotsalaiset puhuvat ja kirjoittavat.

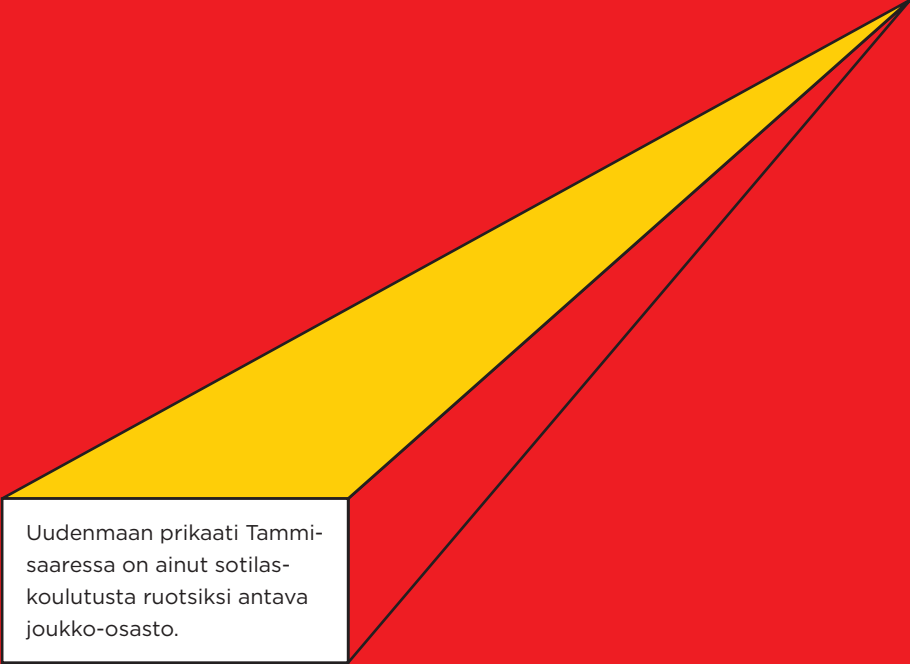
Mitä eroa on käsitteillä äidinkieli, oma kieli ja asiointikieli?

Äidinkieli: Väestötietojärjestelmään rekisteröity kieli.

Oma kieli: Pääasiallinen äidinkieli, eli suomi tai ruotsi.

Asiointikieli: Joskus voit valita haluatko käyttää suomea tai ruotsia asiointikielenä riippumatta äidinkielestäsi. Eräät kaksikieliset viranomaiset rekisteröivät asiointikielen erikseen myös henkilöille, joiden äidinkieli on suomi tai ruotsi. Rekisteröity asiointikielesi määrää, millä kielellä viranomaisen tulee palvella sinua.

Jos äidinkielesi on muu kuin suomi tai ruotsi, sinun tulee ilmoittaa väestötietojärjestelmään suomi tai ruotsi asiointikieleksi.

Uudenmaan prikaati Tammissaarella on ainut sotilaskoulutusta ruotsiksi antava joukko-osasto.

Ruotsiksi julkaistaan useita sanoma- ja aikakauslehtiä. Julkisen palvelun yhtiö Ylellä on ruotsiksi kaksi radiokanavaa ja digitaalista aineistoa sekä osin ruotsinkielinen tv-kanava.

Mitä kielilaki merkitsee arjessa?

Suomessa jokaisella lapsella on oikeus omakieliseen päivähoitoon, esikouluun ja kouluun, suomeksi tai ruotsiksi. Kaikki oppilaat saavat opetusta myös toisessa kansalliskielessä. Nämä ovat Suomen kaksikielisyyden kulmakiviä ja koskevat koko maata, lukuun ottamatta yksikielistä Ahvenanmaata. Perusopetuksen jälkeen oppilas voi opiskella ruotsiksi lukiossa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa. Korkeakoulutus järjestetään ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Yliopistot ovat joko yksikielisesti suomen- tai ruotsinkielisiä tai kaksikielisiä. Maan suurin yliopisto, Helsingin yliopisto, on kaksikielinen.

Kaksikielisen kunnan ja kaksikielisen sairaanhoitopiirin asukkaalla on oikeus valita sosiaali- ja terveydenhoitopalvelut suomeksi tai ruotsiksi. Kunnan ja sairaanhoitopiirin on lisäksi mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että Pohjoismaiden kansalaiset voivat käyttää omaa kieltään käyttäessään terveyden- ja sairaanhoitopalveluja. Vuodesta 2023 alkaen on tarkoitus, että uudet hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollosta kuntien ja sairaanhoitopiirien sijaan. Oikeus valita sosiaali- ja terveyspalvelut suomeksi tai ruotsiksi koskee myös kaksikielisiä hyvinvointialueita.

Kaksikielisten valtiollisten ja kunnallisten viranomaisten lisäksi valtionyhtiöillä, esimerkiksi Postilla ja rautatieyhtiö VR:llä, on velvollisuus palvella ja tiedottaa ruotsiksi. Valtionyhtiöllä ei kuitenkaan ole yhtä kattavia kielellisiä velvollisuuksia kuin kaksikielisillä valtiollisilla ja kunnallisilla viranomaisilla.

Suomenruotsalaisuus nykyisin

Ruotsinkielinen arki Suomessa vaihtelee riippuen asuinpaikasta. Suurin osa lähes 300 000:sta suomenruotsalaisesta asuu Uudenmaan, Turunmaan ja Pohjanmaan rannikkoseuduilla. Rannikkoseutujen lisäksi on kuntia, joissa on pieni ruotsinkielinen vähemmistö, nk. kieli-saarekkeita. Ahvenanmaa on yksikielisesti ruotsinkielinen itsehallinnollinen maakunta.

Monille suomalaisille on syntynyt selkeä kaksikielinen identiteetti kielirajat ylittävän elämän ja toiminnan vaikutuksesta. Molempien kansalliskielten taito on vahva etu Suomessa työskentelevälle.

Pohjanmaan rannikolla ruotsi näkyy selvästi arjessa. Voit asioida ruotsiksi kunnallisten viranomaisten kanssa ja paikalliset yritykset ja kaupat palvelevat pääsääntöisesti ruotsiksi. Pääkaupunkiseudulla palvelu ruotsin kielellä ei aina toimi ongelmitta, huolimatta seudun määrällisesti suuresta ruotsinkielisestä väestöstä. Länsi- ja Itä-Uudenmaan kunnissa arki sujuu ruotsiksi melko hyvin. Turunmaan saaristo on ruotsinkielistä aluetta, mutta arki Turussa sujuu pääasiassa suomeksi. Vahvat ruotsinkieliset instituutiot, kuten yliopisto Åbo Akademi ja Åbo svenska teater, auttavat ylläpitämään ruotsia Turussa.

Ruotsinkielisiä kohtaamispaikkoja on Suomessa paljon ja ne ovat tärkeitä. Yhdistystoiminta on tärkeää suomenruotsalaiselle yhteenkuuluvuudelle ja suomenruotsalaiselle identiteetille. Monet suomenruotsalaiset ovat aktiivisia jäseniä useissa yhdistyksissä, esimerkiksi urheilujärjestöissä ja kuoroissa.

Suomenruotsalainen kulttuuritarjonta niin lapsille kuin aikuisille on laajaa kiinnostaen suomalaisia yli kielirajan. Yhä useammat kaksikieliset suomalaiset ja Ruotsissa asuvat ruotsalaiset nauttivat suomenruotsalaisesta kulttuurista, kuten kirjallisuudesta, teatterista, elokuvasta, laulusta, musiikista ja joukkoviestimistä.

Evankelis-luterilaisella kirkolla on ruotsinkielinen hiippakunta, Porvoon hiippakunta. Ruotsinkielinen piispa johtaa Porvoon hiippakuntaa.

13. joulukuuta juhlitaan Lucian päivää ennen kaikkea suomenruotsalaisten toimesta.

Ahvenanmaa

Ahvenanmaa on Suomen ja Ruotsin välissä sijaitseva itsehallinnollinen alue. Ahvenanmaa on ainoa yksikielisesti ruotsinkielinen maakunta Suomessa.

Suomen itsenäistyessä 1917 syntyi riita siitä, kuuluuko Ahvenanmaa Suomeen tai Ruotsiin. Vuonna 1921 Kansainliitto (Yhdistyneiden kansakuntien edeltäjä) päätti, että Ahvenanmaan tulee olla autonominen osa Suomea. Autonomian tuli taata ruotsin kielen asema Ahvenanmaalla. Ahvenanmaan autonomia ja itsehallinto ovat ainutlaatuisia maailmassa. Ahvenanmaan maakuntapäivät on vaaleilla valittu parlamentti, jolla on oikeus säätää omia lakeja. Ahvenanmaan maakunnan hallitus vastaa hallinnosta asioissa, jotka koskevat mm. koulutusta, sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja kuntia. Viranomaisten yhteydenpidon Ahvenanmaan ja Manner-Suomen välillä tulee tapahtua ruotsiksi.

Kielisaareke

Kielisaareke on juridisesti yksikielinen suomenkielinen kunta, jossa on ruotsinkielinen vähemmistö. Yleensä kielisaarekekäsitteen vähimmäisvaatimuksena on, että paikkakunnalla on ruotsinkielinen koulu.

Tunnetuimmat kielisaarekkeet ovat Kotka, Oulu, Pori ja Tampere. Näissä neljässä kaupungissa on mahdollista käydä koko peruskoulu ja lukio ruotsiksi. Muita kielisaarekkeita ovat Hyvinkää, Hämeenlinna, Jyväskylä, Kaarina, Kerava, Kouvola, Lahti, Nurmijärvi, Salo, Tuusula, Varkaus ja Vihti.

Kotoutuminen ruotsiksi

Suomeen muuttaneella henkilöllä on oikeus kotoutua ruotsiksi. Laki kotoutumisen edistämisestä antaa mahdollisuuden valita kotoutuminen joko suomeksi tai ruotsiksi. Kotoutumiskoulutusta on saatavilla sekä suomen että ruotsin kielellä. Kunnalla on tärkeä rooli vastasaapuneiden kotouttamisessa. Eräillä kunnilla on oma tai muiden kuntien kanssa yhteinen kotoutumisprosessissa tukea ja neuvoa antava kotouttamiskoordinaattori. Ruotsinkielisillä organisaatioilla ja yhdistyksillä on ratkaiseva asema sosiaalisen osallistumisen mahdollistamisessa.

Yhdistystoiminta on vahvaa ruotsinkielisillä alueilla. Useimmat suomenruotsalaiset kuuluvat vähintään yhteen yhdistykseen.

Ruotsinkielinen teatteritarjonta on rikasta. Helsingissä sijaitseva Svenska Teatern on Suomen ruotsinkielinen kansallinäyttämö.

Kielellinen monimuotoisuus

Suomessa puhutaan montaa muutakin kieltä kuin suomea ja ruotsia. Suomessa on noin 10 000 saamelaista. He ovat Euroopan unionin ainoa alkuperäiskansa. Suomessa puhutaan kolmea saamen kieltä: inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea. Saamen kielellä on virallinen asema saamelaiden kotiseutualueella Lapissa ja saamelaisilla on oikeus käyttää omaa kieltään asioidessaan viranomaisten kanssa sekä sairaanhoidossa.

Romanikieli, karjala, suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä. Suurimmat maahanmuuttajakielit Suomessa ovat venäjä, viro, arabia, somali ja englanti.

LÄHDE: www.kotus.fi

Suomenruotsalaisten "kansallislaulu" on Modersmålets sång, jonka 1 300 kuorolaulajaa ensiesitti suuressa kuorojuhlassa Turussa vuonna 1897.

Suuri viestijuoksutapahtuma Stafettkarnevalen on koulujen urheilukilpailu, joka vuosittain kokoaa pitkälti yli 10 000 ruotsinkielistä koululaista kaikilta kouluasteilta Helsingin olympiastadionille.

Euroopan monikieliset maat

Ei ole ainutlaatuista, että maalla on monta virallista kieltä. EU:lla on 24 virallista kieltä ja yli 60 alueellista ja vähemmistökieltä. Yhteensä Euroopassa puhutaan noin 200 kieltä.

Suomen lisäksi monilla eurooppalaisilla mailla, kuten Belgiassa, Luxemburgilla, Irlannilla ja Sveitsillä, on useampi kansallis- tai virallinen kieli. Kaikissa näissä maissa virallisten kielten opiskelu on pakollista. Joissain EU-maissa, kuten Espanjassa, on vähemmistökielen opiskelu pakollista tietyillä alueilla.

LÄHDE: www.europa.eu, www.europeandatajournalism.eu

Onko sinulla kysyttävää?

Ota yhteyttä meihin
s-posti: folktinget@folktinget.fi
puh: +358 9 6844 250
some: [@folktinget](https://twitter.com/folktinget)

Muumipeikko on ehkä maailman tunnetuin suomenruotsalainen. Mutta on myös monia muita. Osaatko luetella viisi? Lähetä nimet osoitteeseen folktinget@folktinget.fi, niin saat postissa yllätyksen.

FOLKTINGET